



Brüsszel, 2018. szeptember 24.
(OR. en)

Intézményközi referenciaszámok:
2018/0224(COD)
2018/0225(COD)

12066/2/18
REV 2

RECH 370
COMPET 594
IND 236
MI 625
EDUC 317
TELECOM 277
ENER 297
ENV 583
REGIO 70
AGRI 415
TRANS 367
SAN 264
CADREFIN 193
CODEC 1445

FELJEGYZÉS

Küldi:	az elnökség
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Biz. dok. sz.:	9865/18 + ADD 1
Tárgy:	<i>A Versenyképességi Tanács 2018. szeptember 27–28-i ülésének előkészítése</i> Horizont Európa csomag: a 2021–2027-es időszakra szóló kutatási és innovációs keretprogram a) Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE a Horizont Európa kutatási és innovációs keretprogram létrehozásáról, valamint részvételi és terjesztési szabályainak megállapításáról b) Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS HATÁROZATA a Horizont Európa kutatási és innovációs keretprogram végrehajtását szolgáló egyedi program létrehozásáról – <i>Jelentés az elért eredményekről</i>

I. BEVEZETÉS

1. A Bizottság 2018. június 7-én benyújtotta a Tanácsnak a Horizont Európa keretprogramra vonatkozó jogalkotási csomagot¹.
2. A jelenlegi keretprogrammal (Horizont 2020) összehasonlítva a Horizont Európa keretprogramot létrehozó rendelet két jogi aktust (magát a keretprogramot, valamint annak részvételi és terjesztési szabályait) vonja egybe egyetlen jogi aktusba. A keretprogram egy hárompilléres szerkezeten alapul majd: A „Nyílt tudomány” elnevezésű első pillér a tudományos kiválóságnak, valamint a kutatók és kutatási infrastruktúrák mobilitásának támogatása tekintetében fogja biztosítani a Horizont 2020 keretprogram szoros folytatását. Ez nagyrészt egy alulról építkező megközelítés keretében valósul majd meg. A „Globális kihívások és ipari versenyképesség” elnevezésű második pillér továbbra is a társadalmi kihívásokkal és az ipari technológiákkal foglalkozik majd, mégpedig egy hangsúlyosabban felülről lefelé irányított megközelítést alkalmazva az uniós, valamint a globális szinten jelentkező szakpolitikai és versenyképességi kihívások és lehetőségek kezelésére, illetve kiaknázására. Ennek keretében a rendszeres pályázati felhívások mellett korlátozott számú, a nyilvánosság számára rendkívül jól látható kutatási és innovációs küldetés kerül bevezetésre. A „Nyílt innováció” elnevezésű harmadik pillér az Európai Innovációs Tanács létrehozásával elsősorban az áttörést jelentő és a piacteremtő innováció fokozására összpontosít. A pillérbe tartozó intézkedések ezenfelül segítik az európai innovációs ökoszisztémák megerősítését, és továbbra is uniós támogatást biztosítanak az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) számára.
3. Ez a jelentés a következőkkel foglalkozik:
 - a) a Horizont Európa keretprogramról szóló **rendelet** (ideértve a részvételi és terjesztési szabályokat is), amely kiterjed a program összes központi elemére annak felépítésétől és céljaitól kezdve a javasolt költségvetésig és finanszírozási mechanizmusig, beleértve az európai partnerségeket, a küldetéseket, a nyílt hozzáférést és országoknak a keretprogramhoz való esetleges társulását is; valamint

1 9865/18 + ADD 1–6, 9870/18 + ADD 1–6 + ADD 6 COR 1, 9868/18 + ADD 1–2, 9871/18 + ADD 1–6

- b) az **egyedi program**, amely meghatározza és indokolja a tervezett tevékenységeket, a kapcsolódó intervenciós területeket, valamint nagy vonalakban a javaslatban foglalt egyes prioritásokhoz kapcsolódó intervenciókat. Az egyedi program hangsúlyosan foglalkozik a végrehajtással, valamint a kitűzött célok elérésére és a tervezett fellépések megvalósítására kialakított végrehajtási struktúrákkal (Európai Kutatási Tanács, Európai Innovációs Tanács, Európai Innovációs és Technológiai Intézet).

II. AKTUÁLIS HELYZET

A Tanács kutatási munkacsoportja a bolgár és az osztrák elnökség alatt tematikus csomagokban megkezdte a bizottsági javaslatok vizsgálatát. A munkacsoport a bolgár elnökség alatt három, az osztrák elnökség alatt (2018. szeptember 13-ig bezárólag) tizenegy ülést tartott.

A júniusi és júliusi ülések alkalmával az Európai Bizottság ismertette a Horizont Európa különböző elemeit (kitérve a hatásvizsgálatra is), a tagállamok pedig megjegyzéseket fűztek azokhoz, illetve kérdéseket tettek fel azokkal kapcsolatban. A szeptemberi üléseken a megbeszélések konkrét kérdésekről zajlottak (jogalap, stratégiai tervezés, szinergia az ERFA-val, részvételi szabályok).

A kutatási miniszterek első ízben 2018. július 17-én, a Bécsben rendezett (kutatással foglalkozó) nem hivatalos miniszteri találkozón cseréltek véleményt a javaslatról.

A tagállamok ezenfelül írásos visszajelzést adhattak a Horizont Európáról szóló javaslat tematikus csomagjairól, az észrevételeket a Tanács technikai szinten júliusban megvitatta. Az elnökség a tagállamoktól kapott észrevételek alapján elkészít egy első elnökségi szöveget, amelyet a következő hetekben további vizsgálatoknak vetnek majd alá, és újabb tárgyalásokat folytatnak majd arról.

Bár a delegációk többsége általánosságban üdvözölte a Bizottság fenti javaslatait, a megbeszélések során és az írásbeli észrevételekben több kérdés is felmerült. E főbb kérdések és azok indokolása az alábbiakban olvashatók.

1. ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK

- Jogalapok A Horizont Európa jogalapja az EUMSZ „Ipar” és „Kutatás, technológiai fejlesztés és űrkutatás” címe (173., 182., 183. és 188. cikk). Az innováció fokozott támogatása érdekében a Bizottság azt javasolta, hogy a Horizont Európa program végrehajtásáról szóló egyedi program jogalapja szintén az EUMSZ „Ipar”, illetve „Kutatás, technológiai fejlesztés és űrkutatás” címe (az EUMSZ 173. és 182. cikke) legyen. Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) létrehozása az „Ipar” cím mint jogalap alapján történt, és az intézet a jövőben is részesül a Horizont Európa pénzügyi hozzájárulásában. Az Euratom kutatási és képzési programra irányuló javaslat jogalapja az Euratom-Szerződés 7. cikke.

Mivel ez a Horizont 2020 javasolt jogalapjaitól való eltérést jelent, a kutatási munkacsoport 2018. júniusi ülésén folytatott megbeszélések során több tagállam kérte a Tanács Jogi Szolgálatától, hogy fejtse ki véleményét az egyedi programról szóló határozati javaslatához a Bizottság által javasolt jogalapokról (az EUMSZ 173. cikkének (3) bekezdése és 182. cikkének (2) bekezdése), és különösen az EUMSZ 173. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról a szóban forgó javaslat két jogalapjának egyikeként.

A Jogi Szolgálat szerint az Európai Bizottság által a keretprogramról szóló rendelet esetében javasolt jogalapok megfelelőek, az egyedi programról szóló határozat jogalapjának azonban kizárólag a 182. cikk (4) bekezdésének kellene lennie. Ennek megfelelően az egyedi programról szóló határozatot különleges jogalkotási eljárás keretében kellene elfogadni (elfogadás az EP-vel és az EGSZB-vel való konzultációt követően).

Az Európai Bizottság 2018. szeptember 11-én benyújtott egy nem hivatalos dokumentumot, amelyben megerősítette, hogy az egyedi programról szóló határozati javaslatban kettős jogalapot javasol. A Bizottság e dokumentumban ismertette a jogalap megválasztásának indokait, és reagált a Tanács Jogi Szolgálatának által megfogalmazott érvekre. A kutatási munkacsoport a 2018. szeptember 3-i és 13-i ülésén megbeszélést folytatott a Tanács Jogi Szolgálatának véleményéről és a lehetséges további lépésekről²; e megbeszélések során a tagállamok egyértelmű többsége azt jelezte, hogy a Jogi Szolgálat véleményét kívánják követni.

2 A WK 9744/2018 INIT (2018. augusztus 27-i elnökségi feljegyzés – Lehetséges további lépések a Tanács Jogi Szolgálatának a „Horizont Európa” jogalapjáról adott véleménye fényében) alapján.

- Stratégiai tervezés: A Horizont Európa keretprogram célkitűzéseinek integrált módon történő megvalósítása, valamint a végrehajtás során bizonyos mértékű rugalmasság lehetővé tétele érdekében a Horizont Európáról szóló javaslat stratégiai tervezési folyamatot irányoz elő, amelynek célja közös célok és közös tevékenységi területek – például partnerségek és küldetések kezdeményezésére alkalmas területek – azonosítása. A tagállamok aggodalmaiknak adtak hangot azzal kapcsolatban, hogy kellően kiforrott-e már a stratégiai tervezés koncepciója, különösen a tagállamoknak a folyamatban játszott formális szerepét és a tervezés keretébe tartozó elemeket illetően. Ez a kérdés szerepelt a 2018. július 17-én Bécsben rendezett (kutatással foglalkozó) nem hivatalos miniszteri találkozó napirendjén is. További részletek az ST 12071/18 dokumentumban (Háttéranyag a stratégiai tervezésről) olvashatók.
- A pillérek elnevezése: Több delegáció kérte a pillérek elnevezésének módosítását, különösen az 1. pillér („Nyílt tudomány”) és a 3. pillér („Nyílt innováció”) esetében. Erre azért lenne szükség, mert ezek az elnevezések könnyen összetéveszthetők a nyílt tudományra (a tudományos kutatás, adatok és terjesztés azonnali elérhetővé tétele digitális és kollaboratív technológiák segítségével, amint rendelkezésre állnak), illetve a nyílt innovációra (az innovációs folyamat nyitottá tétele olyan személyek előtt, akik a tudományos élettől vagy a felsőoktatástól eltérő területeken rendelkeznek tapasztalattal) vonatkozó egyéb fogalmakkal. Ezeket a fogalmakat az Európai Bizottság is használja a kutatás és innováció kontextusában, és azok lényeges elemei a Horizont Európa keretprogramnak is.
- A kkv-k szerepe: Az Európai Innovációs Tanács létrehozását követően a Horizont Európáról szóló javaslat arra törekszik, hogy a „Horizont 2020” keretprogram számos tevékenységét integrálja az Európai Innovációs Tanácsba. A Bizottság az Európai Innovációs Tanácson belül az áttörést jelentő, illetve a diszruptív innovációkat kívánja középpontba helyezni. A delegációk aggodalmuknak adtak hangot egyrészt azzal kapcsolatban, hogy a javaslat nem említi kifejezetten a fokozatos innovációt, pedig az sok kkv számára fontos módszer az innovációhoz és az új piacok létrehozásához; másrészt pedig azzal kapcsolatban, hogy hiányzik egy olyan, kifejezetten a kkv-kra szabott eszköz, mint amelynek a révén a „Horizont 2020” keretprogramban több ezer kkv jutott támogatáshoz.
- Az európai ipar és a kulcsfontosságú alaptermotechnológiák szerepe: A Horizont Európa keretprogramon belüli tevékenységekre vonatkozó, módosított szabályok nem rendelkeznek általánosságban az ipar, illetve konkrétan a kulcsfontosságú alaptermotechnológiák körébe tartozó egyedi tevékenységekről. A tagállamok azt szeretnék, ha az ipar és a kulcsfontosságú alaptermotechnológiák szerepe láthatóbbá válna, figyelembe véve az európai versenyképesség szempontjából való alapvető jelentőségüket.

- Kutatási együttműködés: A delegációk széles körűen egyetértenek abban, hogy a keretprogram által finanszírozott, határokon átnyúló együttműködésen alapuló projektek fontos értéktöbbletet teremtenek. Ennek megfelelően a Horizont Európa gerincét is ilyen típusú, együttműködésen alapuló projekteknek kell alkotniuk.
- Szinergiák: A Horizont Európáról szóló javaslat nagy jelentőséget tulajdonít a szinergiák szempontjának, egyfelől a Horizont Európa különböző elemei között, másfelől – és még hangsúlyosabban – a Horizont Európa keretprogram és a többéves pénzügyi keret más programjai között. A delegációk megerősítették a szinergiák fontosságát. Ugyanakkor aggályosnak tartják a keretprogram bonyolultabbá válását és tartanak attól, hogy ez kedvezőtlenül befolyásolja a szakpolitikai koordináció hatékonyságát, a végrehajtást és a programokban részt venni kívánó kutatói közösségeket. Az ERFA-val való szinergiák számos tagállam számára rendkívül fontosak, ezért az elnökség 2018. szeptember 6-án szakmai szemináriumot rendezett a témában.

2. RENDELET

- Védelmi kutatás: A Bizottság a 2020 utáni időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret programjain belül javaslatot tett az Európai Védelmi Alap létrehozására, amely a kutatásba való beruházásra is kiterjed (a kapacitásépítési keret mellett). Mivel az EUMSZ értelmében a keretprogramnak ki kell terjednie az Unió teljes K+T tevékenységére, a védelmi kutatás is belekerült a Horizont Európa keretprogramba (5. cikk). Amellett, hogy a tagállamok többsége ragaszkodik e két program világos elhatárolásához, és rendkívül fontosnak és szükségesnek tartja a Horizont Európa polgári jellegének megőrzését, a Tanács Jogi Szolgálat az tanácsolta véleményében a Tanácsnak, hogy erősítse meg a Védelmi Alapra való hivatkozásokat a Horizont Európáról szóló rendeletben, hogy egyértelműbben összekapcsolja e programokat. Erről a Tanács Jogi Szolgálat a kutatási munkacsoport 2018. szeptember 3-i ülésén szóban értekezett.

- Küldetések: Bár a delegációk többsége üdvözölte azt az elgondolást, hogy kis számú célzott küldetés induljon, aggályok merültek fel e küldetések kiválasztási eljárásával és a tagállamoknak az eljárásba való (a stratégiai tervezési folyamaton keresztül) bevonásával kapcsolatban. A tagállamok kérdéseket vetettek fel a klaszterek teljes keretösszegéből történő költségvetés-kiosztással, a javasolt portfólióalapú megközelítéssel, valamint a felelős testületekre és küldetésvezetőkre épülő új irányítási struktúrával, illetve azok szerepkörével, jogkörével és kötelezettségeivel kapcsolatban, a bizottsági eljárásrend összefüggésében is.
- Partnerségek: A Horizont Európáról szóló javaslat egyszerűsített megközelítést alkalmaz a partnerségekre vonatkozóan, azokat három kategóriába sorolva: a *közös programozású*, a *társfinanszírozott* és az *intézményesített partnerségek* kategóriájába. A tagállamok széles körben üdvözölték a partnerségi viszonyok egyszerűsítését és ésszerűsítését, mivel az véleményük szerint összhangban áll a 2017. december 1-jén elfogadott tanácsi következtetésekkel. Vita tárgyát képezte azonban a partnerségeknek a stratégiai tervezés körébe történő bevonása, a küldetések és a partnerségek közötti viszony, valamint az ERAC partnerségekkel foglalkozó ad hoc munkacsoportja által elért eredményeknek a javaslat szövegében való megjelenítése. Ami a pénzügyi szempontokat illeti, több aggály is elhangzott, így például a következőkkel kapcsolatban: i. a partnerségekre elkülönített költségvetési keret teljes összegének bizonytalan volta, ii. a központi gazdálkodás nem egyértelmű meghatározása, mivel a tagállamok világosan leszögezték, hogy nem kívánnak közös kasszát, iii. a természetbeni hozzájárulások érték meghatározásának nehézsége, különösen az ipari partnerek tekintetében, iv. annak a nehézsége, hogy a tagállamok hosszú távú, jogi kötőerővel bíró költségvetési elkötelezettséget vállaljanak a nemzeti költségvetési ciklusuk terhére, v. a különböző uniós programok forrásaiból történő, együttesen igénybe vett finanszírozás nehézségei, vi. az intézményesített partnerségekben részt vevő tagállamok tekintetében megállapított 50%-os minimumkorlát.
- Költségvetés: A költségvetés részletes megvitatására még nem került sor. Ugyanez a helyzet a többéves pénzügyi keretről folytatott általános tárgyalások korai szakaszában. Több delegáció kérte azonban, hogy a küldetések bevezetése és a partnerségek jövőbeli bevonása miatt készüljön részletesebb költségvetés.

- Nemzetközi együttműködés / társulás: A delegációk kérték, hogy a Horizont Európa keretprogram egészét tekintve alakítsanak ki stratégiai megközelítést a nemzetközi együttműködésre vonatkozóan, továbbá hogy a tagállamoknak is jusson szerep a társuló országok kiválasztásában, és helyezzenek nagyobb hangsúlyt a kölcsönösségre. Ezenkívül a delegációk felvetették a részvételi minimumfeltételeknek, valamint az egyetlen kedvezményezettre vonatkozó eszközökben való részvételre alkalmazott korlátozásoknak a kérdését is.
- Részvételi szabályok: A részvételi és terjesztési szabályokra irányuló bizottsági javaslat nagy mértékben továbbviszi az előző keretprogramokban – főként a Horizont 2020 keretében – kialakított gyakorlatokat. A kutatási munkacsoport 2018. szeptember 3-án kezdte meg e szabályok megvitatását, azok általános ismertetése alapján, az első írásbeli észrevételeket pedig 2018. szeptember végéig várja a tagállamoktól.

3. **EGYEDI PROGRAM**

- I. pillér: Széles körű egyetértés alakult ki az I. pilléren belül javasolt tevékenységek és intézkedések tekintetében, mivel azok nagy mértékben a Horizont 2020-tevékenységek folytatásának tekinthetők (a FET kivételével), és költségvetésük jelentősen emelkedett. Néhány ország ugyanakkor azt szeretné, ha nagyobb hányad jutna a költségvetésből a Marie Skłodowska-Curie-cselekvésekre, továbbá aggályok hangzottak el a kutatási infrastruktúrákra szánt költségvetés relatív csökkenése miatt. Emellett néhány tagállam javasolta ösztönzők/ösztöndíjak bevezetését az EU-n kívüli országokból visszatérő kutatók részére, valamint fiatal kutatóknak szóló, „EKT előtti szakaszban” történő finanszírozás bevezetését.
- II. pillér: Amellett, hogy a tagállamok általánosságban üdvözölték a tudományágakon átívelő „klaszterek” II. pillérbe való bevezetését, két ilyen klasztert túlságosan tág körűnek tartottak: b) „Inkluzív és biztonságos társadalom” és d) „Éghajlat, energiaügy és mobilitás”.
Felmerült annak fontossága, hogy az összes technológiai érettségi szint (TRL) megjelenjen a második pillér tevékenységeiben.

- III. pillér: A tagállamok üdvözölték az Európai Innovációs Tanács létrehozását. Ugyanakkor hangsúlyozták, hogy annak irányításával és megvalósításával kapcsolatban továbbra is vannak kérdőjelek. Kérték, hogy a határozat 2. cikkében szerepeljen az innováció különböző fajtáinak fogalommeghatározása. Ezenkívül a tagállamok kérték az EIT tevékenységeivel való megfelelő koordináció kialakítását.

A tagállamok üdvözölték azt az elgondolást, hogy az európai innovációs ökoszisztémáknak juttatandó támogatást ebből a pillérből finanszírozzák. Kérték ugyanakkor az egyedi intézkedések és a célcsoportok további pontosítását.

- Az Európai Kutatási Térség megszilárdítása:
„A kiválóság megosztására” irányuló intézkedések tekintetében a delegációk kérdésesnek tartották, hogy a javasolt költségvetés elegendő-e, illetve az e területen végzendő tevékenységek elégségesek-e. Több delegáció „horizontális” jellegű további intézkedéseket szorgalmazott, például az értékelési eljárásokkal, a hálózatok új partnerek felé való megnyitásával és egyedi tevékenységeknek – például az EKT-n belül való – indításával kapcsolatban. Egyes delegációk a Horizont Európa ezen pillére alá tartozó javaslatok benyújtásával kapcsolatos szabályok összeállítására, időben történő alkalmazására és rendszeres aktualizálására vonatkozóan is tettek észrevételeket. Végezetül, a kutatók javadalmazásának kérdése is felmerült.

„Az EU kutatási és innovációs rendszerének megreformálása és fejlesztése” részt illetően több delegáció is aggályosnak tartotta, hogy megszűnt a Horizont 2020-ban bevezetett „Tudomány és Társadalom” külön terület, és ezek a vonatkozások kisebb költségvetésben részesülnének, mint a Horizont 2020 keretében. Széles körű támogatás övezi az Európai Kutatási Térség és az európai felsőoktatási térség közötti szinergiák fokozását. Az „Európai Egyetemek” kezdeményezés tényleges megvalósításának és a Horizont Európa keretprogram e tekintetben betöltött szerepének részleteit azonban még ki kell dolgozni.